

บทวิจารณ์หนังสือ (Book review)

การปฏิวัติของปีเตอร์มหาราช

เขียนโดย James Cracraft

Book review by Danny Yee

บุษบา มาตรการกุล* แปลและเรียบเรียง

หนังสือเรื่องการปฏิวัติของปีเตอร์มหาราช กล่าวถึง การปฏิรูปของ ปีเตอร์มหาราช จักรพรรดิแห่งรัสเซีย และการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงที่เกิดขึ้นในการปกครอง วัฒนธรรม และสังคมของประเทศรัสเซีย

James Cracraft ผู้เขียนหนังสือเล่มนี้ เริ่มต้นเรื่องด้วยชีวิตในวัยเยาว์และบุคลิกภาพของปีเตอร์มหาราช และบรรยายถึง พรรคพวกที่รายล้อมปีเตอร์มหาราช ซึ่งมีอิทธิพลต่อแนวคิด และคอยช่วยเหลือ ปีเตอร์มหาราช บุคคลเหล่านี้มีทั้งชาวต่างชาติ และชาวรัสเซีย มารดา น้องสาว และ Catherine มเหสีคนที่สองของ ปีเตอร์มหาราช ผู้เขียนยังได้กล่าวถึงความชอบของปีเตอร์ต่อละครใบ้ การดำเนินชีวิตที่วุ่นวาย และ การตัดสิทธิ์พระโอรส ชื่อ Aleksei ออกจากการสืบราชบัลลังก์

การปฏิรูปแรกๆ ของปีเตอร์มหาราช คือ การปรับปรุงกองทัพรัสเซียให้ทันสมัย และการก่อตั้งกองทัพเรือรัสเซีย จนก่อตั้งกองทัพเรือ

ได้สำเร็จในปี ค.ศ. 1696 ในรัชสมัยของปีเตอร์มหาราช เวลาส่วนใหญ่หมดไปกับการสงครามอันยาวนาน กับสวีเดนซึ่งอยู่ภายใต้การปกครองของกษัตริย์นักสู้คือ พระเจ้าชาร์ลที่ 12 (Charles XII) เพื่อควบคุม ทะเลบอลติกด้านตะวันออก ปีเตอร์มหาราชต้องศึกษาหาความรู้เรื่องการเดินเรือด้วยตนเองจนชำนาญ

ความต้องการของกองทัพ เป็นแรงผลักดันให้มีการสร้างรัฐและการปฏิวัติระบบราชการ ซึ่งได้ขยายไปมากมายแม้กระทั่งมีการปฏิรูปโบสถ์เกิดเป็นรัฐใหม่ที่เกิดขึ้นเป็นแบบสมัยใหม่ แต่รัฐใหม่ของปีเตอร์มหาราช เป็นเพียงอีกแบบหนึ่งของแบบยุโรปธรรมดาๆ ในด้านการทูต ผู้เขียนได้อ้างถึงสิ่งพิมพ์หลัก 2 เรื่อง เรื่องหนึ่งเกี่ยวกับการถกเถียงกันเกี่ยวกับการปกครองระบบสมบูรณาญาสิทธิราช และ สิทธิของกษัตริย์ในการเลือกผู้สืบราชบัลลังก์ สิ่งพิมพ์อีกชิ้นหนึ่ง คือ การตัดสินใจของรัสเซีย ในการทำสงครามกับสวีเดน เมื่อปีเตอร์มหาราชสิ้นพระชนม์ รัสเซียได้กลายเป็น

* ฝายวิชาการ วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ จังหวัดนครศรีธรรมราช

สมาชิกของระบบยุโรปและเป็นรัฐที่มีอำนาจ
อธิปไตย

ในด้านวัฒนธรรม ผู้เขียนสรุปจาก
การศึกษาของเขา ในหนังสือชื่อ “The Petrine
Revolution” ซึ่งบรรยายว่า ปีเตอร์มหาราช
สร้างป้อมปราการ และเรือ และยังเปลี่ยนแปลง
สถาปัตยกรรมทางพลเรือน เป็นแบบยุโรป
รวมทั้งชักชวนพรรคพวกให้ทำตาม ภาพเขียน
และการแกะสลัก วิศวกรรมศิลป์ และอื่นๆ ก็มีการ
เปลี่ยนแปลงเช่นเดียวกัน ในด้านการทำเหรียญ
กษาปณ์ และแผนที่เป็นไปในทิศทางที่
สนับสนุนการปกครองของกษัตริย์ปีเตอร์มหา
ราช สร้างอักษรมาตรฐานใหม่และขยายการ
พิมพ์อย่างมากมายมหาศาล ซึ่งส่วนใหญ่เป็น
ตำราทางศาสนา และเพิ่มเติมอย่างมากใน
พจนานุกรมรัสเซีย ปีเตอร์มหาราช นำ
วิทยาศาสตร์และการแพทย์ยุโรปเข้ามา และ
ก่อตั้งสถาบันต่างๆ เช่น สภาวิทยาศาสตร์เซนต์
ปีเตอร์สเบิร์ก (St.Petersburg Academy of
Sciences)

การปฏิรูปของปีเตอร์มหาราชถูก
ต่อต้านจากพวกที่สูญเสียสิทธิพิเศษและ
ตำแหน่ง พวกทหารเก่าก่อการจลาจล เกิดความ
แตกแยกในหมู่ขุนนาง การต่อต้านอีกรูปแบบ
หนึ่งคือ การขัดขืนของพวกรัสเซียเก่า ในด้าน

วัฒนธรรม ศาสนา และสังคมที่กว้างขวาง ตอน
จบผู้เขียนได้กล่าวถึงเมืองเซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก
(St. Petersburg) ซึ่งปีเตอร์มหาราชเป็นผู้ก่อตั้ง
เป็นสิ่งที่เห็นเป็นรูปธรรมในการปฏิวัตินี้ แต่
เดิม เมืองเซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก เป็นฐานทัพ
ต่อมากลายเป็นศูนย์กลางการปกครองโดยการย้าย
ส่วนราชการ มาจากกรุงมอสโก (Moscow)
และขยายตัวเป็น “เมืองหลวงใหม่ทาง
วัฒนธรรมของรัสเซีย” ชาวต่างชาติให้
ความเห็นในเชิงเปรียบเทียบกับเมืองร่วมสมัยใน
ยุโรปตะวันตก

หนังสือเรื่อง The Resolution of Peter
the Great เป็นหนังสือที่ดี ที่ผสมผสานระหว่าง
ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์
สังคม ให้เห็นภาพอย่างคร่าวๆ ของ
ประวัติศาสตร์รัสเซียในเวลาต่อมา และ
โชคชะตาของการปฏิรูปของปีเตอร์มหาราช
เป็นหนังสือที่ให้ความบันเทิงและสาระความรู้
เหมาะสำหรับผู้ที่ต้องการรู้ว่า ปีเตอร์มหาราชมี
ความสำคัญอย่างไร ต่อประเทศรัสเซีย

เอกสารอ้างอิง

http://dannyreviews.com/h/Peter_Great.html

สืบค้นเมื่อ 4 มีนาคม 2551.